

מסורת הש"ס

(א) זכמים ד: ג' מ. (ב) ויחם כב' ע"ש. (ג) לעיל מ: ז' כ"ה ס"א. (ד) לקמן ט"ז. (ה) נ"א. (ו) שמי' י"ז. (ז) ויקרא פ"ח. (ח) מלך. (ט) לקמן פ"ח. (י) רש"ל מ"ח.

תורה אור השלם

1. וקמן ידו על ראש הקלה ונרצה לו לכפר עליו: ויקרא א ד

הגרות הב"ח

(א) תהי דיהי כ' לית ותי' ששטמן בחוץ קודם פתיחת הסיל: (ב) ד"ה על ותי' וקשה ליי' דאמר גר"ש:

מוסף רש"י

האומר מוירט לחול, לאחר שפעד אפה, דהא ודאי לחול הוא ג"כ: (ב) לחם חלב וזמר טהור, דפשיטא לן ללא חמץ ליה מדי האילנה עד ארבעה שנים מל' ועד: (ג) לוקח, תשם לו, תשעה כל מלאה: (ד) הוה ודאי ודאי מקלע ליה אורחים: ש"ו. וז' היום וי"ט.

רבינו חננאל

כ"א פליגי רבא ורב חסדא ב"א פליגי, וכפר עליו ואמרין עליו ולא על חבורו, ובה דייק עליו ולא על חבורו סב (דריק) בעיני חבור דפסול ודמיא רידיה מה הוא בר כפרה אלא חבור דבר כפרה, אבל ע"ל דלאו בר כפרה הוא אם זרק עליו לא פסול, ורב חסדא אמר האי נמי בר כפרה הוא הוה ודאי בעי מתקן נפשיה ומכפר השתא נמי בר כפרה קרינא כיה, וכו' אית ליה לרב חסדא אמר הוא איחמר האומא מוירט טוב לחול רב חסדא אמר לוקח רבא ודאי מקלע ליה אורחין חזי ליה וכו', דהוה רבא הוא דרתי ליה הוה ודאי רב חסדא לית ליה הוה ודאי פ"י מחוסר מעשה מילה, ורקנן כו' לית ליה ליה חסדא הוה ודאי להק' אכל לחומרא אית ליה, ומתפריש יא"ו שטא האי חמץ דאי איכא מקצת מבני חבורה ומאין ומקצתן טהורין פשיטא ליה ולא פסלי הטמאין לטהורין אלא אכלין הטמאין לטהורין ולא חיישין לטומאה ואי איכא מקצת מבני חבורה ערלים ומקצתן טהורין דפשיטא ליה, ואמר ליה רבנא בטומאת בשר היא הויכ דמי כגון שנטמא מקצת אברין של זבא והטמאין נשיטין והטהורין נאכלין ולא פסלי הטמאין לטהורין, וכו' פתח לאוקמה בטומאת בשר הוא תאני

תמיד נשחט פרק המישי פסחים

סב.

עין משפט
נר מצוה

כ"א מ"י פ"טו מ"ה
פסלי מוקצת הלכה
מ:
ב"ה ב' מ"י פ"ד מ"ה
ק"ס הלכה כ:
כ"ב מ"י פ"ג מ"ה מ"ה
מקדש ה"י:

רבינו חננאל (השק)

סיפא דין רבא שאינו נוהג בכל הובחים היינו ערלה מדבר שאינו נוהג בכל הובחים השומאה, ואי בטומאת בשר אמאי אינה נוהגת בכל הובחים מי שפסח בשר זבח טמא שהותר, אלא בטומאת גביר ומאי אינה נוהגת בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן וקריבין, ולא גרידי מכריז ותון בשקלים כברי שישלח עולתו מברית הים וישלח עמון וסבין קרבן משלו כו', ותון נמי כבשין השולח חטאתו מברית הים מקריבין אותה בחוקת שהוא קיים כו', ותניין בחרת כהניו ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמים, וכו' השוחט לערלים ולטמאים יורא בלא דעה, ח"ל המקריב אותו בלא ירצה ואין השוחט לערלי ולטמאין בלא דעה, סמאן שהערל והטמא משלחין קרבנותיהן דכהנים אכלו ליה ודאין הן, (ואמר) (אבל) כפסח לא ערל ולא טמא אין משלחין פסחיהן דהא איש לפי אכלו הכוסו כחובי וכו' לאו רבנא בני אכילה ניתו, ואמר רבנא שום טומאה מ"ך ולעולם ירשא בטומאת בשר סיפא טומאת גביר, איבעת אימא וירשא וסיפא בטומאת בשר ומאי אינה נוהגת בכל הובחים, חילוב כל הובחים בין נטמא חילוב ובשר קיים ובין נטמא בשר וחלב קיים, וזרק את הדם בדבועין לטיטר קפן, ואילו פסח נטמא חלב בר דברים ששטין הן, והיא דפ"ך ואל תרביח טומאה שוהורה מכללה, בפסח שבא בטומאה מ"ך, דתון פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא בתחלתו אלא לאכילה.

האי מחוסר מעשה כו'. הקשה ריב"ז דכ"א חלו ועזרין (דף מו:): מסיק כמיסה ב"ט מי שרי משמע אי הוה שרי אמרינן הוהיל אע"ג דמחוסר מעשה ומיך ר"י דהאי מעשה דמילה חשיב טפי: כ"א י"ה א"ק"א וכו'. נראה דרב חסדא לא פסל אלא מדרבנן דמדאורי"י לא שייך לחלוק בין לחומרא לא לחומרא הוהיל לא אמרינן הוהיל כלל אפי' לחומרא וכן מוכח ג"כ פ"ט שער"ס (יומא דס"ג): דלקמ"ר ריב"ז השתא דלמ"ר ר"ח מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי פ"י א"ס שטט שער יום הכפורים בחוץ היה פטור משום דמחוסר הגרלה לאו משום דחזי לשעיר חילון שלמים (א) ששטן קודם פתיחת ההיכל פטור מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי חלמח לית ליה הוהיל אפילו לחומרא ולין להקשות אי מדרבנן הילך יתמיב פסק אחר הא קמימי חולין לעורה לא היא כיון דלא זרוק הדם אינו יוצא ומומר נלמח דאמר וכן מוכח בצ"ד זולין דלמ"ר כ"ז לא זרק את הדם מייד לעשות פסח אחר כו' (ו) וממה דהשתא לרב אשי דמחשבת ערלים המניין ל"כ"ע פסל אף בזריקה וכשאינם מניין אינא מאן דמכשר וסכרל משמע איפסא דהשתא כשישנה מניין לא פסלה כ"ש דמניין):

כ"א שנת טומאה דפשיטא י"ה ומאי שנת ערלה דמספקא י"ה. מימה לרש"י דלמח טומאה פשיטא ליה משום דליפתא עומאת גביר מטומאת בשר ופי תימח דמשמע ליה דאי פשיטא לן בטומאת גביר דלא עשה נה מקצת טומאה ככל עומאה הוא הדין בערלה משום דמחך קרא לפי אכלו נפקי ומו לא הוה שייך למיפק מומן מכל מקום מאי קאמר דנין דבר שלא הותר מכללו כו' הא ע"כ איכא למיפק טפי עומאת גביר מטומאת בשר דהי עומאה גביר מטומאה ודמי ליה בכל ז' מדנילף עומאת גביר מומן דלא דמי ליה כלל ופיין דפשיטא לן בטומאה דגביר להשוחט והיכי קבעי למיפק ערלה מומן ואומר ר"י דעומאת גביר נמי איכא למימר דנילף טפי מומן מדנילף מטומאת בשר דלא הר פסול מחשבה: מחשבה מפסול מחשבה ולא מוכיח ערל בשלח קרבנות והטמא בשלח כו'. כרבי עקיבא אחי' דמרכי ערל כ' טמא דמניגה (דף ד:): דאי לאו הכי ליתי איהו גופיה קרבנותיו וקשה לר"י (ט) ברש תניגה (ט"ז) טמא ופסול מן הראייה שנאמר וזאת שמה והזאת שמה כל שיטתו כביאה ישנו בהנאה וכל שאינו כו' משמע דטמא אינו משלח שום קרבן דכהוה קרא גופיה כתיבי נקרא לא קאי אכולהו דהא מעשרות ותורתה כתיבי נמי החם ועוד קשה לר"י טמא אין משלח קרבנות והא בעי סמיכה ואפילו למאן דלמ"ר ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא

בהאי קרא קמיפליגי ונרצה לו לכפר עליו א"עליו ולא על חבירו רבה סבר חבירו דומיא דידיה מה הוא דבר כפרה אף חבירו דבר כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא ורב חסדא סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא הוא בר כפרה הוא [הוהיל] דאי בעי מתקן נפשיה וכו' ומי אית ליה לרב חסדא הוהיל והא איחמר יהאופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר לוקח רבה אמר אינו לוקח רבה אורחים לוקח אמרינן הוהיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב חסדא אמר לוקח לא אמרינן הוהיל בשלמא דרבה אדרבה לא קשיא הא מחוסר מעשה התם דלא מחוסר מעשה אחר דרב חסדא אדרב חסדא קשיא אמרי כו' לית ליה לרב חסדא הוהיל לקולא לחומרא אית ליה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני הוהיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה מקצת ערלה ככל ערלה היא טומאה היכי דמי אילימא בטומאת גביר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאי איכא ארבעה וחמשה גבירי טומאין וארבעה וחמשה גבירי טהורין לא פסלי להו טמאין לטהורין גבי ערלה נמי הא לא פסלי דתנן למולין ולערלים כשר מאי שנא טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה דמספקא ליה אלא בטומאת בשר ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה ד'דאילו איטבי חר מאבריים האי דאיטמי שרפינן ליה ואידך אכלינן ליה במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שאינו נוהג בכל הובחים מדבר שאינו נוהג בכל הובחים ומאי שנא אלא פשיטא בטומאת גביר ומאי אינו נוהג בכל הובחים ד'דאילו בכל הובחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ואילו בפסח ערל וטמא אין משלחין פסחיהן רישא בטומאת בשר וסיפא בטומאת גבירי א"ל אין שם טומאת קא פריך ואיבעית אימא סיפא נמי בטומאת בשר ומאי אינו נוהג בכל הובחים ד'אילו בכל הובחים בין שנטמא

כ"א קרא פליגי. וזימכפרו כו' ערלים דקאמר שאין מניין עליו קאמר ומשום מחשבת שלא למנינו קאמר אכל במניין עליו ושחטו למוליס שהן נמי מניין לזרוק דמו למנינו ערלים שבהם לזכס דהוה כולה זריקה לערלים מנינו דכולי עלמא פסול וערלים שאין מניין ומשום מחשבת שלא למנינו פליגי ובהאי קרא דשלא למנינו בזריקה מהכא נפיק בכל הקרבנות לכפר עליו היינו זריקה עליו ולא על הזורק לשם חנינו: רבה סבר חנינו. דפסול משום שינוי ערלים דומיא דדייה ענין מה הוא דבר כפרה כו': מסקן נפשיה. מל את עלמו: הוהיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה לא לקי. ואע"ג דליהו השתא לא סעד ליה ולא לר"ך למידי: אלא רב חסדא קשיא. השתא היכא דלא מחוסר מעשה כגון זמון אורחים דלאו מעשה הוא לית ליה הוהיל הכא נמי ערל דמחוסר מעשה אית ליה הוהיל: לקולא. לפטורו ממלקות: לחומרא. לפסול בפסחים: בטומאת גביר. שנטמא עליו טמאין וטוהרים וכדפשיטא לעיל: לא פסלי לן טמאין. לפסח על הטהורין: ערל וטמא משלחין קרבנותיהן. בעורה חוץ מפסח דבעינן ראו לאכולו שחילת בעליו ממכבת כו' דמכיו (א) לפי אכלו תכוסו: ואיבעית אימא. לעולם בטומאת בשר ומאי אינו נוהג בכל הזכמים אין מנהגא בשאר זכמים שור למנהגא בפסח דאילו בשאר זכמים לרי יהושע דלמ"ר כ"כ"ד זולין (לקמן דף ע"ו): אם אין בשר אין דם אם בשר קיים לאכילה דהוה או חלב קיים לאכילה מוצח זורק חמץ בשר דמתן כ"כ"ד זולין: דנין דבר שלא הותר מכללו. ערלה נמקוס: שאסרה דהיינו בפסח לא הותרה: מדבר שלא הותר מכללו. וכן: (י) ה"ה י"ה אישפרא. טומאת בשר לאכילה אפילו קרבן זכור שזוהה עומאה הני מינא להקריה אכל למיכלה בטומאה לא דמתן כ"כ"ד זולין (לקמן ע"ו): חמשה דאילו לוקח הוהיל נאכלין בטומאה כו': אלא פשיטא בטומאת גביר. שאפילו פסח שלא הותר ליחד טמא לשלח פסחו לעורה לשחוט הותר לזכור טמאין להביא פסחיהן בטומאה אם רובן טמאין נמלא שהותרה מכלל איסורה: שמתלמו

חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר זורק את הדם נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם במאי אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שלא הותר מכללו כו' ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא

קרבנות עולותיכם וזבחים וגו' ואומר ר"י דמלך מקוס דווקא דמניגה נביאה קפיד קרא וזע"ג דכל הקרבנות כתיבי נקרא לא קאי אכולהו דהא מעשרות ותורתה כתיבי נמי החם ועוד קשה לר"י טמא אין משלח קרבנות והא בעי סמיכה ואפילו למאן דלמ"ר ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא

קרבנות עולותיכם וזבחים וגו' ואומר ר"י דמלך מקוס דווקא דמניגה נביאה קפיד קרא וזע"ג דכל הקרבנות כתיבי נקרא לא קאי אכולהו דהא מעשרות ותורתה כתיבי נמי החם ועוד קשה לר"י טמא אין משלח קרבנות והא בעי סמיכה ואפילו למאן דלמ"ר ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא

קרבנות עולותיכם וזבחים וגו' ואומר ר"י דמלך מקוס דווקא דמניגה נביאה קפיד קרא וזע"ג דכל הקרבנות כתיבי נקרא לא קאי אכולהו דהא מעשרות ותורתה כתיבי נמי החם ועוד קשה לר"י טמא אין משלח קרבנות והא בעי סמיכה ואפילו למאן דלמ"ר ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא

קרבנות עולותיכם וזבחים וגו' ואומר ר"י דמלך מקוס דווקא דמניגה נביאה קפיד קרא וזע"ג דכל הקרבנות כתיבי נקרא לא קאי אכולהו דהא מעשרות ותורתה כתיבי נמי החם ועוד קשה לר"י טמא אין משלח קרבנות והא בעי סמיכה ואפילו למאן דלמ"ר ורובו מכינים מאי טעמא כל כמו ענין ומיך ר"י דהכא מיירי בעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כ"ה:): אי נמי דככור ומעשר דלא עבי סמיכה דמתן פרק שמי מדות (מנחות דף כ"ג:): ונקרבן נשים ליכא לוקמתי משום ערל: ויע"ע מ"ס יבמות ק"ד: ד"ה דלמ"ר: אילימא